

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΕΑΕΚ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ
Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Εκπαίδευσης και Αρχικής
Επαγγελματικής Κατάρτισης

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΕΝΤΑΞΗ ΠΑΙΔΙΩΝ ΠΑΛΙΝΝΟΣΤΟΥΝΤΩΝ
ΚΑΙ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (ΓΥΜΝΑΣΙΟ)

Έργο: «Ένταξη παιδιών παλιννοστούντων και αλλοδαπών στο σχολείο- για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Γυμνάσιο)»

ΕΝΔΟΣΧΟΛΙΚΟ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ

Στρατηγικές για την ενίσχυση των μαθητών

2 & 3 Οκτωβρίου 2008

2ο Γυμνάσιο Κιάτου

Β. Παπαβασιλείου

Διαφοροποιημένες διδακτικές πρακτικές: πόσο εφικτές είναι στο σημερινό σχολείο;

Κώστας Θεριανός
Εκπαιδευτικός

Η εισήγηση παρουσιάζει ένα ρεπερτόριο διδακτικών πρακτικών που μπορούν να χρησιμοποιηθούν εναλλακτικά στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Όμως, επειδή το σχολείο λειτουργεί σε ένα συγκεκριμένο νομικό, πολιτικό και κοινωνικό πλαίσιο θα γίνει μια διαδικασία συζήτησης και κριτικού αναστοχασμού σχετικά με την εφικτότητα των εναλλακτικών διδακτικών παρεμβάσεων από τους εκπαιδευτικούς. Σκοπός του σεμιναρίου, με αυτόν τον τρόπο, δεν είναι η απλή παρουσίαση διδακτικών πρακτικών αλλά η ανάδειξη παραδειγμάτων και προβληματισμού από την εκπαιδευτική καθημερινότητα.

Διδασκαλία και ετερότητα: διδακτικές πρακτικές σε πολυπολιτισμικό πλαίσιο.

Βασίλης Τσάφος, Λέκτορας Ε.Κ.Π.Α

Η ετερότητα αποτελεί ένα από τα βασικά ζητήματα, που θα πρέπει να μας απασχολήσουν στο σύγχρονο πολυπολιτισμικό περιβάλλον, μέρος του οποίου είναι και το σχολείο. Ως εκπαιδευτικοί οφείλουμε να επισημαίνουμε και να διαχειριζόμαστε διδακτικά την ετερότητα, πόσο μάλλον όταν αυτή ως θέμα προκύπτει κατά την εκπαιδευτική διαδικασία στην τάξη. Η ετερότητα άλλωστε με την ευρύτερη έννοιά της χαρακτηρίζει έντονα την όποια παιδαγωγική συνάντηση στις μέρες μας. Είναι λοιπόν ένα ζήτημα που καιεί και πρέπει να μας απασχολήσει σοβαρά. Γι' αυτό οφείλουμε να διερευνήσουμε τους τρόπους με τους οποίους μπορούμε να προσεγγίσουμε στο σχολείο την ετερότητα. Με ποιους δηλαδή τρόπους θα αναμορφώσουμε διδακτικά τη στάση μας, ώστε πλέον, με αφορμή την προβολή της ετερότητας σε ποικίλα μαθήματα και επιχειρώντας να την επεξεργαστούμε κριτικά, να επιχειρήσουμε να καλλιεργήσουμε το σεβασμό απέναντι στις διαφορετικές πολιτισμικές πρακτικές. Πώς δηλαδή θα αναδείξουμε ότι η ετερότητα, η οποία μπορεί να (ανα)παράγει σχέσεις εξουσίας ανάμεσα σε κράτη ή πληθυσμιακές ομάδες ενός κράτους (γηγενείς και ετερογενείς), μπορεί να λειτουργήσει απελευθερωτικά, αν αποκαλύψει τους εξουσιαστικούς δεσμούς που υποκρύπτει η διαπραγμάτευση των σχέσεων ταυτότητας/ετερότητας υπό το πρίσμα της υπεροχής.

Βιβλιογραφία

- Alufi Pentini, Anna** (2005) (μεταφρ. Μ. Τζουλιάνη, εισ.-επιμ. Χ. Γκόβαρης) *Διαπολιτισμικό εργαστήριο. Υποδοχή, επικοινωνία και αλληλεπίδραση σε πολυπολιτισμικό εκπαιδευτικό εργαστήριο*. Αθήνα: Ατραπός.
- Αντωνοπούλου, Νιόβη, Τσαγγαλίδης, Αναστάσιος & Μουμτζή, Μαρία** (επιμ.) (2000) *Η διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης/δεύτερης γλώσσας. Αρχές-προβλήματα-προοπτικές* (Πρακτικά διημερίδας, Θεσ/νίκη, 2-3 Απριλίου 1999). Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.
- Baker, Colin** (2001) *Εισαγωγή στη διγλωσσία και στη δίγλωσση εκπαίδευση*. (μεταφρ. Α.Αλεξανδροπούλου, εισ.-επιμ. Μ.Δαμανάκης) Αθήνα: Gutenberg.
- Borloz-Μάρκου, Marie-Louise** (2005) *Διδασκαλία σε τάξεις συμφόρησης: ενίσχυση γλώσσας και μάθησης στα μαθήματα ειδικότητας. Επιστήμες*

- Αγωγής* (Θεματικό τεύχος 2005, «*Δίγλωσσοι μαθητές στα ελληνικά σχολεία: διδακτικές προσεγγίσεις και θεωρητικά ζητήματα*», επιμ. Α.Χατζηδάκη). Ρέθυμνο, Π.Τ.Δ.Ε. Παν/μίου Κρήτης, 51-67.
- Coelho, Elisabeth** (2007) *Διδασκαλία και μάθηση στα πολυπολιτισμικά σχολεία*. Θεσσαλονίκη: επίκεντρο.
- Cummins, Jim** (2003/2005) (μετ. Σ. Αργύρη, εισ.-επιμ. Ε. Σκούρτου), *Ταυτότητες υπό διαπραγμάτευση. Εκπαίδευση με σκοπό την Ενδυνάμωση σε μια Κοινωνία της Ετερότητας*. Αθήνα: Gutenberg, Β' έκδοση βελτιωμένη.
- Γκόβαρης, Χρήστος** (2001) *Εισαγωγή στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση*. Αθήνα: Ατραπός.
- , **Θεοδωροπούλου Έλενα & Κοντάκος, Αναστάσιος** (2007) *Η παιδαγωγική πρόκληση της πολυπολιτισμικότητας. Ζητήματα θεωρίας και πράξης της Διαπολιτισμικής Παιδαγωγικής*. Αθήνα: Ατραπός
- Γκότοβος, Αθανάσιος** (2002) *Εκπαίδευση και ετερότητα. Ζητήματα Διαπολιτισμικής Παιδαγωγικής*. Αθήνα: Μεταίχιμο.
- , (1998): «Ο Φιλολόγος, η Εθνική Ταυτότητα και η Ελληνική Γλώσσα», *Σεμινάριο*, 24, σσ. 29-37.
- Δαμανάκης, Μιχάλης** (1997/2002) *Η εκπαίδευση των παλιννοστούντων και αλλοδαπών μαθητών στην Ελλάδα. Διαπολιτισμική προσέγγιση*. Αθήνα: Gutenberg.
- Ζάγκα, Ελευθερία** (2005) *Μάθηση και διδασκαλία μιας δεύτερης γλώσσας: από τα μοντέλα διδασκαλίας της γλώσσας με βάση το περιεχόμενο» σε προσεγγίσεις με «έμφαση στο περιεχόμενο» με τη χρήση στρατηγικών. Επιστήμες Αγωγής* (Θεματικό τεύχος 2005, «*Δίγλωσσοι μαθητές στα ελληνικά σχολεία: διδακτικές προσεγγίσεις και θεωρητικά ζητήματα*», επιμ. Α.Χατζηδάκη). Ρέθυμνο, Π.Τ.Δ.Ε. Παν/μίου Κρήτης, 69-77.
- (2002) (επιμ.) *Διαπολιτισμική Παιδαγωγική στην Ελλάδα. Πρακτικά ζητήματα και θεωρητικά ζητούμενα. Επιστήμες Αγωγής*, Θεματικό Τεύχος 2002.
- Ζωγράφου Α.** (2003), *Διαπολιτισμική Αγωγή στην Ευρώπη και την Ελλάδα*, Αθήνα:
Τυπωθήτω, Γιώργος Δάρδανος.
- Κασίμη, Χρύσα** (2005) *Αλλοδαποί μαθητές, γλωσσικές δυσκολίες και κατάκτηση της Ελληνικής στο σχολείο: αντιλήψεις και αναπαραστάσεις των δασκάλων. Επιστήμες Αγωγής* (Θεματικό τεύχος 2005, «*Δίγλωσσοι μαθητές στα ελληνικά σχολεία: διδακτικές προσεγγίσεις και θεωρητικά ζητήματα*», επιμ. Α.Χατζηδάκη). Ρέθυμνο, Π.Τ.Δ.Ε. Παν/μίου Κρήτης, 13-24.
- Κοιλιάρη, Αγγελική** (2005) *Πολυγλωσσία και γλωσσική εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη: Βάνιας.
- Μάρκου, Γεώργιος** (1996) *Η Πολυπολιτισμικότητα της Ελληνικής Κοινωνίας. Η Διαδικασία Διεθνοποίησης και η Αναγκαιότητα της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης*. Αθήνα : ΓΓΛΕ.
- Μητακίδου, Σούλα** (επιμ.) (2005) *Η διδασκαλία της Γλώσσας. Εκπαίδευση γλωσσικών μειονοτήτων*. Θεσσαλονίκη: επίκεντρο.

- Νικολάου, Γιώργος** (2000) *Ένταξη και εκπαίδευση των αλλοδαπών μαθητών στο δημοτικό σχολείο. Από την "ομοιογένεια" στην πολυπολιτισμικότητα*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- (2005) *Διαπολιτισμική Διδακτική. Το νέο περιβάλλον. Βασικές αρχές*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Νικολούδης, Δημήτρης** (2005) Η γλωσσική διδασκαλία σε τάξεις υποδοχής: Μία μελέτη των διδακτικών επιλογών. *Επιστήμες Αγωγής* (Θεματικό τεύχος 2005, «Δίγλωσσοι μαθητές στα ελληνικά σχολεία: διδακτικές προσεγγίσεις και θεωρητικά ζητήματα», επιμ. Α.Χατζηδάκη). Ρέθυμνο, Π.Τ.Δ.Ε. Παν/μίου Κρήτης, 25-35.
- Ντίνας, Κωνσταντίνος & Χατζηπαναγιωτίδη, Άννα** (επιμ.) (2007) *Η Ελληνική γλώσσα ως δεύτερη/ ξένη. Έρευνα, διδασκαλία και εκμάθησή της* (Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου, Φλώρινα, 12-14 Μαΐου 2006). Θεσσαλονίκη: University Press.
- Παλαιολόγου Ν., Ευαγγέλου Ο.** (2003), *Διαπολιτισμική Παιδαγωγική. Εκπαιδευτικές, Διδακτικές και Ψυχολογικές Προσεγγίσεις*, Αθήνα: Ατραπός.
- Σελλά-Μάτζη, Ελένη** (2001) *Διγλωσσία και Κοινωνία. Η ελληνική πραγματικότητα*. Αθήνα: Προσκήνιο.
- Σκούρτου, Ελένη** (επιμ.), (1997) *Θέματα διγλωσσίας και εκπαίδευσης*. Αθήνα: νήσος.
- (επιμ.). (2000) *Τετράδια Εργασίας Νάξου: Διγλωσσία*. Ρόδος: Παν/μιο Αιγαίου-Π.Τ.Δ.Ε., ΕΠΕΑΕΚ.
- (2002) Δίγλωσσοι μαθητές στο ελληνικό σχολείο. *Επιστήμες Αγωγής* (Θεματικό τεύχος 2002, «Διαπολιτισμική Παιδαγωγική στην Ελλάδα. Πρακτικά ζητήματα και θεωρητικά ζητούμενα», επιμ. Μ.Δαμανάκης) Ρέθυμνο, Π.Τ.Δ.Ε. Παν/μίου Κρήτης, 11-20.
- (2005) Οι εκπαιδευτικοί και οι δίγλωσσοι μαθητές τους. Στο: Βρατσάλης, Κ. (επιμ.) *Διδακτική εμπειρία και παιδαγωγική θεωρία. Κείμενα για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών*. Αθήνα: νήσος.
- Τρέσσου, Ευαγγελία** (επιμ.) (2007) *Η διδασκαλία των Μαθηματικών. Εκπαίδευση γλωσσικών μειονοτήτων*. Θεσσαλονίκη: επίκεντρο.
- Τρέσσου, Ευαγγελία & Μητακίδου, Σούλα** (επιμ.) (2006) *Οι εκπαιδευτικοί μιλούν για τις εμπειρίες τους. Εκπαίδευση γλωσσικών μειονοτήτων*. Θεσσαλονίκη: επίκεντρο.
- (επιμ.) (2007) *Μειονότητες μιλούν για την εκπαίδευση των παιδιών τους. Εκπαίδευση γλωσσικών μειονοτήτων*. Θεσσαλονίκη: επίκεντρο.
- Τσοκαλίδου, Ρούλα** (2005) Η αφανής διγλωσσία στο ελληνικό σχολείο: δεδομένα επιτόπιας έρευνας. *Επιστήμες Αγωγής* (Θεματικό τεύχος 2005, «Δίγλωσσοι μαθητές στα ελληνικά σχολεία: διδακτικές προσεγγίσεις και θεωρητικά ζητήματα», επιμ. Α.Χατζηδάκη). Ρέθυμνο, Π.Τ.Δ.Ε. Παν/μίου Κρήτης, 37-50.

Χατζηδάκη, Ασπασία (2001) Για μια διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας «με έμφαση στο περιεχόμενο» Στο: Βάμβουκας, Μιχ. & Α.Χατζηδάκη (επιμ.) *Μάθηση και διδασκαλία της ελληνικής ως μητρικής και ως δεύτερης γλώσσας*.